

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мария Желева

по конкурса за доцент по професионално направление

3.6. Право (Правна социология и правна информатика)

Конкурсът е за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър” и е обявен в Държавен вестник, бр.59, от 02.08.2011г. Единственият кандидат е Орлин Стефанов Радев. Кандидатът е завършил спец. „Право” и специализация по Правна информатика в СУ „Св. Кл. Охридски”. Непосредствено след това продължава с докторантура по Теория на правната информация и защитава дисертация на тема: „Правни проблеми на научно-информационната дейност”. От 1992 г. до настоящия момент той работи последователно като хоноруван преподавател в СУ “Климент Охридски” (Правна информатика), Университета за национално и световно стопанство (Въведение в правото), Варненския свободен университет (Търговско право, Облигационно право, Правна информатика, Основи на правото, Основи на гражданското право, Информационна теория на държавата и правото и Търговско право). От 2004 г. е редовен преподавател, а от 2005 г. – доцент на Варненския свободен университет по правна информатика. *Паралелно с близо 20 годишния педагогически стаж, О. Радев натрупва и завиден професионален опит* като старши и главен юрисконсулт, правен консултант и експерт към Министерския съвет, Националната агенция за оценяване и акредитация за участие в процедури по оценяване и акредитация, в правозащитни и екологични неправителствени организации и като адвокат в Софийската адвокатска колегия.

От общо 33 научни публикации, кандидатът е включил 6 за оценка в конкурсната процедура (една монография, една студия и четири статии).

Всички те са посветени на информационните аспекти на правото в съвременната епоха и съдържат безспорни *научни приноси*. В монографията, *Право и информация в съвременния свят*, В., 2011, авторът търси пресечната точка между право, технологии, общество, информация, дух, мислене, съзнание и си поставя за цел да анализира проблемите, „породени от взаимноСЪдействието на правото и информацията”. По този начин той се стреми да предизвика размисли за състоянието на съвременния свят, в който именно човекът е не само най-важната съставка, но и цел и основание. Правото се разглежда като културно постижение на цивилизацията, резултат както на отделните, така и на общите усилия на хората „да творят добро”.

Отделните глави на монографията са разработени и могат да се разглеждат като отделни статии и студии, предназначени за периодиката. В „Съвременни измерения на света и правото” О. Радев избира за отправна точка убеждението, че „преминаването към информационно общество означава, че най-важният продукт на социалната дейност става производството, обработката и използването на знания и услуги, като при това относителният дял на знанията непрекъснато нараства”. Наред с това обаче, той подчертава, че „същността на информационната революция не е в наличието изобщо на знания в достатъчно количество, както и не е в наличието на технически средства за съхраняването, обработката и разпространението им, а в динамика на информацията, в нейните комуникативни свойства и значение”. Оттук произтичат и задачите на истинското информационно общество - да осигури необходимите социални и правни гаранции за всеки свой член или социална група да участват на равноправни начала в информационния обмен. Етическото предназначение на информацията (да гарантира свободните действия) означава за правото разработването на проблеми като децентрализацията, повишаването на

личната отговорност, сигурността и достъпа не само до информационните ресурси, но и до тези на механизмите на властта. Според О. Радев характерният за повечето теоретици на "информационното общество" (Д. Бел, Зб. Бжежински, М. Маклуън, А. Тофлър, К. Ямагучи и др.) "нетрадиционен, неакадемичен път на обяснение на сложните промени и реалности, възникващи под въздействието на информационната революция" „е условие *sine qua non* за всяко изследване в тази област". Това убеждение на автора се допълва и от публицистичния стил на монографичния труд, който, без да намалява научната стойност на изложението, го прави не само по-четивно, но и показва широкия спектър от познания и научни интереси на автора.

В следващата глава акцентът върху „информационната интерпретация в съвременното право” се мотивира със спецификата на съвременната епоха и на т. нар. „информационно общество”, която изисква изоставяне на „традиционалисткия, ползван векове наред” изследователски “инструмент” в правното познание. Това води до действието на нови закономерности и до необходимостта от внедряването на някои нови, интердисциплинарни подходи в правната наука. Във връзка с това другият акцент в монографичния труд е върху принципите, подходите и философските основания на съвременното правно изследване. Анализира се мястото и значението на информационния метод за правните изследвания, в основата на който стои анализът на правните категории и явления като процеси на движение и трансформация на информация. Връзките между елементите на конкретната функционална правна система са функционални и динамични и се осъществяват като "взаимоСъдействие". Точно тази динамика, а не конкретната структура, е определяща при характеризирането на конкретната функционална правна система. Системата е открита за въздействие, а не затворена, защото движението на информацията се осъществява както вътре в

нея /между норма, правоотношение и правно съзнание и обратно/, така и извън нея /от и към съответните обществени отношения/. Освен това самоорганизиращата се система има нелинейно поведение - т. е. с увеличаване на интензивността на въздействие възниква качествено ново поведение. Следователно интегративността ѝ се осигурява от функционалните, динамичните компоненти и на преден план излиза значението на онзи фактор, който осигурява тази динамика, а именно - информацията вътре и извън системата, в нейното проявление като правна и като неправна информация. Във връзка с това авторът подчертава особеното теоретическо и методологическо значение на една група науки, обединени от наименованието "синергетика", както и от съчетаването на научните достижения на синергетиката с информатиката /"синформатика"/. Признанието, че досегашните постижения на класическата наука се дължат на изучаването на частите, които са по-прости от цялото, не отменя извода, че този необходим етап в науката сега трябва да отстъпи пред необходимостта от цялостен, системен анализ на обектите, характерен за синергетиката, която доказва, че „цялото е не само по-сложно от частта, то е нещо друго”.

Към хабилитационния труд биха могли да се отправят някои *критични бележки*. Преди всичко, той би спечелил в композиционно отношение при евентуално прецизиране и допълнително разработване на логическата връзка между отделните глави. Представен по този начин, той не създава достатъчно впечатление за последователност и връзка между разработваните проблеми и изглежда по-скоро като сборник със статии на автора. Пожелателен е и по-обширен и критичен анализ на съществуващите постижения в тази област и на научните тези на признати авторитети. Вероятно в пряката си работа със студентите О. Радев заменя високия си научен стил с по-достъпен за тях.

Изложените критични бележки не поставят под съмнение научните достойнства на трудовете на О. Радев. В хабилитационния труд и в другите изследвания, представени за процедурата по конкурса, са поставени и решени теоретично значими научни проблеми. Изследванията са на високо научно равнище, имат оригинален характер и отговарят на съвременните предизвикателства пред правната наука да се интегрира с други области на знанието. Предложеният от О. Радев списък с цитирания е доказателство, че научната стойност на трудовете му вече е намерила признание. Натрупаният паралелно с изследователските усилия педагогически стаж и професионален опит потвърждават убеждението, че О. Радев вече е изграден като авторитетен учен и преподавател.

Предвид гореизложеното, убедено *препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да присъдят на Орлин Стефанов Радев научното звание „доцент“.*

08. 01. 2012

Варна

.....

/доц. д-р Мария Желева/